
Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra våningshus, Harstad "Bakken", Valle kommune, Aust-Agder, Norge

---

NNU Rapport 76 – 2018

Niels Bonde

Prøve n386206a

Dendrokronologi

Nationalmuseet
Miljøarkæologi og Materialeforskning

Norge

Aust-Agder

Våningshus, Harstad "Bakken"

Valle kommune

Gnr/Bnr: 49/1

Koordinater: 59.196432 N, 7.529683 E

Formål: Datering og opbygning af grundkurve

Indsendt af Kulturminnevern i Aust-Agder, Fylkeskonservatoren i Vest-Agder og Nationalmuseet

Prøver udtaget af: Helge Paulsen og Anders Dalseg

Undersøgt af: Niels Bonde

NNU j. nr.: A9585, oktober 2018.

Resultatet kan frit anvendes ved henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for yderligere oplysninger mm. Rapporten kan endvidere lastes ned fra hjemmesiden www.nnuweb.dk, under Dendrokronologi, Se endvidere Fylkeskonservatoren i Vest-Agders oversigt over dendrokronologiske undersøgelser <http://vaf.maps.arcgis.com> .

Våningshus

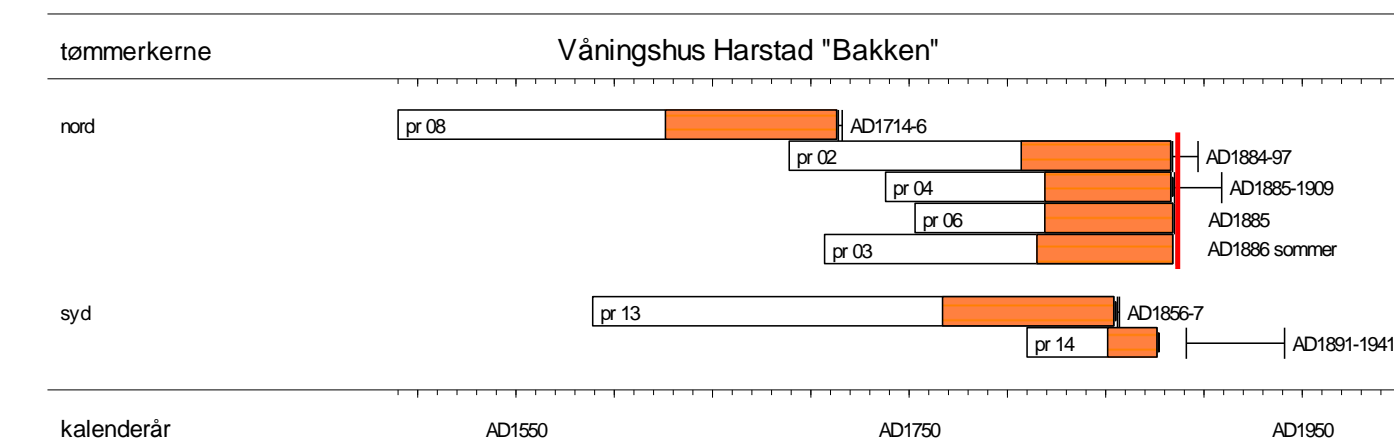
I alt er 22 prøver af fyrretræ (*Pinus sylvestris*) udtaget fra **19 tømmerstykker** (et spær og 18 vægstokke) undersøgt. Tre er udtaget som sektorer fra endeflader, resten er udtaget som boreprøver. Én prøve (prøve 17) er kasseret; fragmentarisk tilstand.

Der er konstateret splintved på 15 prøver. Der er konstateret "Waldkante" (træets sidstdannede årring – bark) på fire af prøverne.

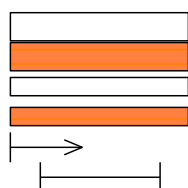
Prøver fra syv tømmerstykker dateret.

Antal årringe i prøverne varierer mellem 56 og 267.

For statistiske værdier / beskrivelse med mere vedrørende de enkelte prøver, se katalog.

signatur

kjerneved
splintved
kjerneved ikke målt
splintved ikke målt
fældet efter
fældet mellem

Dateringsdiagram som angiver årringskurvernes indplacering på en tidsskala. Hvert rektangel repræsenterer en årringskurve. Den røde signatur er en tolkning.

Der er konstateret splintved på alle daterede prøver.

Fire (prøve 2,3,4 og 6) prøver stammer fra træer, der er fældet ca. 1885-86; prøve 3 og prøve 6 har begge Waldkante bevaret.

Prøve 14 kan dog sagtens henføres til samme tidspunkt, selvom korrektionen for eventuelt manglende årringe i splintveddet peger på et andet tidsrum.

Prøve 13 kan måske også stemme fra et træ, der er fældet i 1880'erne. Det er dog ikke særlig sandsynligt.

Prøve nr. 8 stammer fra et træ, der er fældet i begyndelsen af 1700-tallet (1714-16).

Årringskurverne for de seks prøver med fældningstidspunkt i 1800-tallet er sammenregnet til en middelkurve (n3862m03) på 297 år, som dækker perioden 1589 – 1885.

Kryds-datering absolut

Årringskurverne er søgt dateret ved hjælp af relevante grund- og referencekurver for fyrretræ fra det sydlige Norge.
(se tabel)

Referencer:

Anvendt splintstatistik for fyrretræ: 40 - 90

For *t*-værdi:

Baillie, M.G.L. & J.R.Pilcher, 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research. *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14.

Ved undersøgelsen er der, udover laboratoriets egne grund- og referencekurver, anvendt referencekurver, som er stillet til rådighed af Thomas S. Bartholin (Scandinavian Dendro) og Terje Thun (NTNU).

kurve	-	-	N3862m03	N386208a	
-	start	dates	AD1589	AD1490	
-	dates	end	AD1885	AD1714	
aam01 indland	AD1254	AD1744	5.08	7.44	N Aust Agder indenlands [Setesdal] 27 timber
aam02 kyst	AD1487	AD1837	4.59	--	N Aust Agder kystnær 18 timber
VA_2011_3	AD1223	AD1879	5.55	5.37	N Vest-Agder med Aaseral 316 timber
VAuAaser	AD1353	AD1879	4.61	3.22	N Vest-Agder uden Aaseral 225 timber
N Aaseral NB02	AD1223	AD1857	8.36	7.92	N Vest-Agder Aaseral 113 timber

Tabel: Absolut datering. *t*-værdier for kryds-datering med grund- og referencekurver fra Agder. For *t*-værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

Beregning af middelkurve

Mean sequence - n3862m03

Dated AD1589 to AD1885

Contains the following files

n386202a.d dated AD1689 to AD1884 of type R 77 N

n386203a.d dated AD1707 to AD1885 of type R 70 N

n386213a.d dated AD1589 to AD1855 of type R 88 N

n386204a.d dated AD1738 to AD1884 of type R 65 N

n386206a.d dated AD1753 to AD1885 of type R 66 Y

n386214a.d dated AD1810 to AD1877 of type R 26 N

Katalog over undersøgte prøver:

n386201a.d

A9585 Våningshus Harstad Bakken væg m vest prøve 1

Raw Ring-width PISY data of 86 years length

Undated; relative dates - 1 to 86

42 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 191.94 Sensitivity 0.13

n386202a.d

A9585 Våningshus Harstad Bakken væg m syd prøve 02

Raw Ring-width PISY data of 196 years length

Dated AD1689 to AD1884

77 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 110.30 Sensitivity 0.26

Interpretation: AD1884-97

n386203a.d

A9585 Våningshus Harstad Bakken væg m syd prøve 03

Raw Ring-width PISY data of 179 years length

Dated AD1707 to AD1885

70 sapwood rings and ½ unmeasured ring with bark

Average ring width 94.30 Sensitivity 0.20

Interpretation: AD1886 spring/summer

n386204a.d

A9585 Våningshus Harstad Bakken væg m øst prøve 04
Raw Ring-width PISY data of 147 years length
Dated AD1738 to AD1884
65 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 84.03 Sensitivity 0.19
Interpretation: AD1885-1909

n386205a.d

A9585 Våningshus Harstad Bakken væg m syd prøve 5
Raw Ring-width PISY data of 63 years length
Undated; relative dates - 1 to 63
34 sapwood rings and ½ unmeasured ring with bark
Average ring width 207.48 Sensitivity 0.13

n386206a.d

A9585 Våningshus Harstad Bakken væg m syd prøve 6
Raw Ring-width PISY data of 133 years length
Dated AD1753 to AD1885
66 sapwood rings and bark surface
Average ring width 81.58 Sensitivity 0.21
Interpretation: AD1885

n386207a.d

A9585 Våningshus Harstad Bakken væg m syd prøve 7
Raw Ring-width PISY data of 153 years length
Undated; relative dates - 1 to 153
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 77.63 Sensitivity 0.19

n386208a.d

A9585 Våningshus Harstad Bakken spær vest prøve 8
Raw Ring-width PISY data of 225 years length
Dated AD1490 to AD1714
88 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 38.81 Sensitivity 0.18
Interpretation: AD1714-6

n3862099.d

A9585 Våningshus Harstad Bakken væg m syd prøve 9a+b
Raw Ring-width PISY data of 166 years length
Undated; relative dates - 1 to 166
66 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 93.57 Sensitivity 0.18

n386210a.d

A9585 Våningshus Harstad Bakken væg m syd prøve 10

Raw Ring-width PISY data of 79 years length

Undated; relative dates - 1 to 79

46 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 167.19 Sensitivity 0.21

n3862119.d

A9585 Våningshus Harstad Bakken væg m nord prøve 11a+b

Raw Ring-width PISY data of 123 years length

Undated; relative dates - 1 to 123

82 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 96.83 Sensitivity 0.23

n386212a.d

A9585 Våningshus Harstad Bakken væg m nord prøve 12

Raw Ring-width PISY data of 92 years length

Undated; relative dates - 0 to 91

53 sapwood rings and winter bark surface

Average ring width 179.40 Sensitivity 0.20

n386213a.d

A9585 Våningshus Harstad Bakken væg m vest prøve 13

Raw Ring-width PISY data of 267 years length

Dated AD1589 to AD1855

88 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 68.60 Sensitivity 0.21

Interpretation: AD1856-7

n386214a.d

A9585 Våningshus Harstad Bakken væg m vest prøve 14

Raw Ring-width PISY data of 68 years length

Dated AD1810 to AD1877

26 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 187.54 Sensitivity 0.13

Interpretation: AD1891-1941

n386215a.d

A9585 Våningshus Harstad Bakken væg m øst prøve 15

Raw Ring-width PISY data of 56 years length

Undated; relative dates - 1 to 56

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 189.23 Sensitivity 0.19

n3862169.d

A9585 Våningshus Harstad Bakken væg m nord prøve 16a+b

Raw Ring-width PISY data of 67 years length

Undated; relative dates - 1 to 67

35 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 104.31 Sensitivity 0.11

N386217a

Kasseret; ikke egnet til undersøgelse; fragmenterisk

n386218a.d

A9585 Våningshus Harstad Bakken væg m øst prøve 18

Raw Ring-width PISY data of 68 years length

Undated; relative dates - 1 to 68

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 196.93 Sensitivity 0.15

n386219a.d

A9585 Våningshus Harstad Bakken gavl syd prøve 19

Raw Ring-width PISY data of 247 years length

Undated; relative dates - 1 to 247

102 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 55.33 Sensitivity 0.24

A9585

Våningshus N3862.

FELTRAPPORT

Dendrokronologisk objekt:	Våningshus, Harstad, "Bakken"
Fylke:	Aust-Agder
Kommune nr.:	Valle
Gnr/Bnr:	49/1
Koordinater:	Anders Dalseg – Helge Paulsen
Prøvene tatt av:	
Dato for prøver:	29. mai 2018

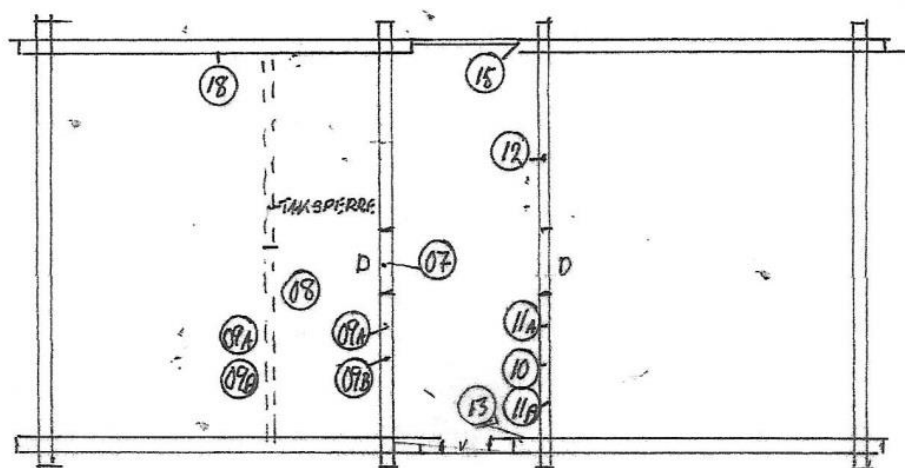
Prøve nr.	Sted	Rom	Bark	Yte	Bearb.	
01	Vegg m. vest	Gang 1. etg		X		4. Stokk over gulv, 15cm fra dørkarm (tømmerkjerne mot nord)
02	Vegg m. sør	Gang 1 etg.		X		3. Stokk over gulv, 26cm fra vegg mot vest.
03	Vegg m. sør	Gang 1. etg.		X		4. Stokk over gulv, 14cm fra vegg mot vest.
04	Vegg m. øst	Gang 1. etg.		X		3. Stokk over gulv, 28cm fra stokkende.
05	Vegg m. sør	Gang 1. etg.	X			5. Stokk over gulv, 15cm fra vegg mot øst.
06	Vegg m. Sør	Gang 1. etg.	X			3. Stokk over gulv, 16cm fra vegg mot øst.
07	Vegg m. sør.	Gang 2. etg.			X	1Stokk over dør, midt i døråpning.
08	Taksperre	Trev		?		1 Sperre på takflate mot vest
09a	Vegg mot sør	Loftrum			X	2. Stokk over gulv, 37cm fra dør.
09b	Vegg m. sør	Loftrum			X	2. Stokk over gulv, 54cm fra dør.

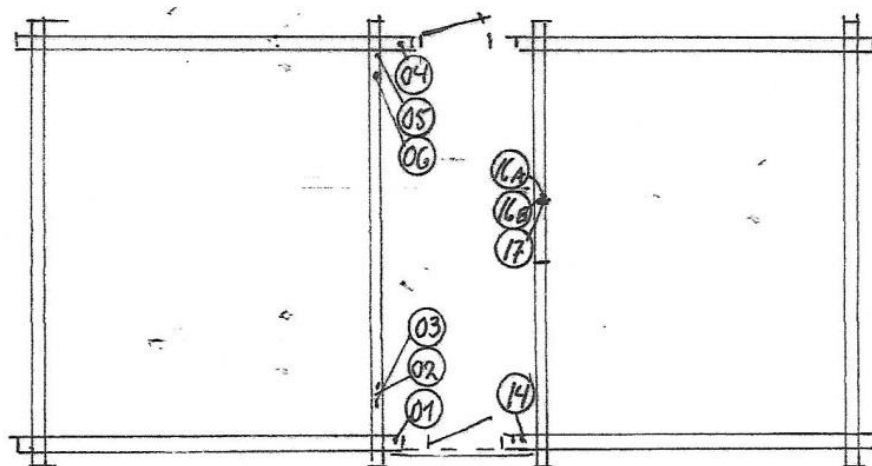
Våningshus, Harstad "Bakken" gnr./bnr. 49/1, Valle i Setesdal

Aust – Agder fylke

Plantegning med boresteder.

2. ETASJE

1. ETASJE